

3.4. ■ ■ construcción

■ A análise da construción estrutúrase en tres grandes apartados nos que se presentan, dunha banda, unha primeira aproximación á situación deste sector a partires dunha serie de indicadores básicos como a produción, a poboación ocupada, a licitación pública por data de apertura, a produción e consumo de cemento, e a construción de vivendas.

Para a análise destas variables, as fontes de información empregadas son a Contabilidade Trimestral de Galicia, a Enquisa de Poboación Activa, Seopan e Oficemen.

Posteriormente, preséntanse os datos característicos das vivendas en Galicia e a súa comparación co total estatal (número de vivendas, superficie, número de edificios, presuposto de execución e prezo medio) a partir dos datos do Ministerio de Fomento.

Finalmente, analizaranse as variables económico-financeiras das 3.709 empresas pertencentes ó sector de construción e obras públicas segundo a metodoloxía empregada por Ardán.

Indicadores básicos da construción

O sector da construción, a pesares da forte ralentización rexistrada en 2002, segue a se-lo sector da economía galega que máis crece, cunha medra, en termos reais, do 3,1% respecto á actividade de 2001 (neste ano medrara un 4,8% en relación ó ano anterior). Dende unha perspectiva trimestral, a amortiguación da actividade constructora é continua ó longo de todo o ano 2002, pasando dunha taxa interanual de crecemento do 3,5% ó 3,1% do derradeiro trimestre do ano. (**cadro 1.2.1. PIB galego e español 2001-02: taxas de variación**).

O VEB a prezos básicos (prezos correntes) xerado por este sector ascendeu en 2002 a 3.489,0 millóns de euros (8,1% superior ó do ano 2001), o que representa en torno ó 6% do total xerado polo conxunto do Estado.

A **poboación ocupada** na construción medrou no último ano en 3,1 miles de persoas (un 2,4%), acadando as 133,4 miles de persoas en

Licitación pública de tódalas Administracións 2001-02

	2001	2002	02/01
	(en millóns de €)		(%)
A Coruña	443,0	447,3	1,0
Lugo	115,7	273,5	136,5
Ourense	124,7	87,1	-30,2
Pontevedra	361,3	508,0	40,6
Varias provincias e/ou CC.AA.	1,0	1,6	58,4
Total	1.045,7	1.317,5	26,0
España	22.946,9	26.236,2	14,3
G/E (%)	4,6	5,0	

Fonte: SEOPAN

2002. Comparado co total estatal, a importancia relativa da ocupación no sector foi do 12,4% en 2002, unha décima superior á rexistrada no ano anterior.

A **licitación pública** de tódalas Administracións por data de apertura de ofertas creceu en Galicia, ó longo de 2002, a un ritmo do 26,0%, sendo esta medra do 14,3% no conxunto do Estado. A licitación pública ascendeu en Galicia a 1.317,5 millóns de euros (o 5,0% do total estatal), dos que 358,7 millóns de euros corresponden á licitación pública en edificación e 958,7 millóns de euros, á licitación pública da obra civil.

Comparada coas outras comunidades autónomas, no ano 2002 Galicia é a sexta comunidade en termos de licitación pública total, por detrás de Cataluña, C. Valenciana, Andalucía, Madrid e Castela A Mancha.

No que á desagregación provincial se refire, o **cadro 3.4.1.** amosa que o valor territorializado da licitación pública ascendeu a 1.315,9 millóns de euros, dos que un 38,6% (508,0 millóns de euros) corresponden a provincia de Pontevedra, e un 34,0% a A Coruña (447,3 millóns de euros). Comparado co ano anterior, tódalas provincias agás Ourense, cunha caída da licitación de 37,6 millóns de euros (un 30,2% menos), experimentan unha medra da súa licitación pública de tódalas administracións, sendo de 157,9 millóns de euros (136,5% máis) en Lugo, e de 146,7 millóns de euros (40,6%) en Pontevedra.

Atendendo ós diferentes tipos de obra, **cadro 3.4.2.**, a licitación oficial na obra civil

medrou un 53,0% respecto ó mesmo período do ano anterior, acadando os 958,7 millóns de euros en Galicia (o 72,8% do total licitado en Galicia). Tanto en Galicia coma no conxunto do Estado, o subsector transportes é o máis importante en canto ó total licitado, acollendo en torno o 56,9% do total licitado en Galicia e o 40,8% no conxunto do Estado.

Na provincia de Pontevedra a licitación pública en obra civil ascendeu a 453,4 millóns de euros (o 40,4% do total galego) representando o 89,2% do total licitado na provincia. En A Coruña licitou obras por un valor de 321,3 millóns de euros, o que representa o 36,7% do total licitado en obra civil en Galicia, sendo a súa porcentaxe sobre o total licitado na provincia do 71,8%.

O total licitado en Galicia no caso da edificación ascendeu a 358,7 millóns de euros, o que significa un descenso do 14,4% respecto ó mesmo período do ano anterior, fronte ó crecemento no conxunto do Estado do 6,5%. A provincia de Lugo acolleu o 50,9% do total licitado en edificación en Galicia (160,2 millóns de euros), seguida de A Coruña, co 25,8% (126,1 millóns de euros).

No caso da **licitación pública das administracións autonómicas**, o **cadro 3.4.4.** reflicte que a Xunta de Galicia licitou obras por un valor de 567,4 millóns de euros, dos que 331,3 millóns corresponden á licitación pública en obra civil e os restantes 236,1 millóns de euros á obra en edificación. Atendendo á evolución seguida respecto ó ano anterior, Galicia experimenta unha medra do 14,9% mentres que o conxunto das

CADRO 3.4.2.

Licitación pública (n de totales Administraciones nas CC.AA. 2002: distribución segundo tipo de obra

(en millóns de €)

	Vivenda		Equipamento Social						Resto Edificación				Reparacións			
	% Tot.C.A.	Total	Docentes	Sanitarias	Deportivas	Varias	Total	Administ.	Industriales	Terminales	% Tot.C.A.	% Tot.C.A.	% Tot.C.A.	% Tot.C.A.		
Andalucía	72,3	379,0	13,5	1022	3,6	1277	4,5	182,5	6,5	111,0	3,9	54,0	19	17,5	6,2	173,7
Aragón	23,5	158,0	14,1	22,6	2,0	34,3	3,1	37,1	3,3	18,6	1,7	17,2	1,5	1,3	0,1	47,7
Asturias	24,5	61,9	7,4	5,4	0,6	6,0	0,7	3,7	4,0	2,2	0,2	1,2	0,1	22,4	2,7	49,3
Baleares	34,6	107,2	26,2	21,3	5,2	44,4	10,8	14,9	3,6	3,0	2,2	0,8	0,2	5,1	1,2	32,5
Canarias	5,9	148,8	17,8	13,0	1,6	43,8	5,2	62,9	7,5	36,7	4,4	19,7	2,4	6,4	0,8	98,2
Cantabria	4,4	49,2	9,2	10,6	2,0	6,2	1,2	2,3	0,4	0,2	0,0	0,2	0,0	1,9	0,4	9,7
Castela e León	15,0	232,2	14,2	30,2	1,6	35,5	2,2	43,9	2,7	17,0	1,0	23,0	1,4	3,8	0,2	80,9
Castela-A Mancha	26,6	245,0	23,1	63,3	6,0	73,7	7,0	45,8	8,1	7,4	0,7	38,3	3,6	0,1	0,0	34,6
Cataluña	221,0	688,0	9,9	163,6	2,4	133,0	1,9	197,4	2,8	67,9	1,0	32,5	0,5	97,0	1,4	236,2
C. Valenciana	39,3	1.030,4	36,1	393,1	13,0	338,9	11,2	218,8	7,2	49,7	1,6	72,8	2,4	96,3	3,2	78,3
Extremadura	10,5	46,5	5,9	28,1	3,6	8,0	1,0	5,5	0,7	1,5	0,2	1,0	0,1	3,0	0,4	15,0
Galicia	22,7	210,1	15,9	122	0,9	133,4	10,1	41,7	3,2	31,1	2,4	10,0	0,8	0,6	0,0	84,3
Madrid	121,8	51	589,6	23,9	144,6	6,1	7,8	93,3	3,9	36,7	1,5	0,3	0,0	56,3	2,4	184,5
Murcia	2,0	0,5	12,5	40,1	10,6	3,3	15,1	10,0	2,7	9,5	2,5	-	-	0,5	0,1	40,6
Navarra	4,6	89,0	25,9	15,8	4,6	24,6	7,2	9,7	2,8	9,7	2,8	-	-	-	-	17,1
País Vasco	57,6	366,0	30,1	33,9	2,8	31,2	2,6	56,7	4,7	19,5	1,6	1,4	0,1	35,8	2,9	48,6
A Rioja	-	48,0	16,8	12,0	4,2	5,9	2,1	5,4	1,9	4,9	1,7	0,4	0,1	0,1	0,0	108,1
Ceuta e Melilla	-	2,0	2,2	0,1	0,1	-	-	14,1	15,8	-	-	5,9	6,6	8,2	9,2	8,6
Varias comunidades	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,2
Total	689,1	4.590,5	17,5	1.121,1	4,2	986,8	3,8	1.067,5	4,1	432,5	1,6	278,6	1,1	359,4	1,4	1.361,2

	Estradas		Transportes			Urbanización		Hidráulicas		Total Obra Civil		Total Xeral		
	% Tot.C.A.	Total	Ferrocarris	Portos	Urbanización	Hidráulicas	Total Edificación	Total Obra Civil	% Tot.C.A.	% Tot.C.A.	Total Edificación	Total Xeral		
Andalucía	1,229,1	942,7	33,5	133,2	4,4	163,2	5,8	271,0	9,6	507,8	18,0	807,6	28,7	2.007,8
Aragón	478,8	305,8	27,3	173,0	15,4	-	-	179,5	16,0	196,1	17,5	286,3	238	854,4
Asturias	498,7	321,3	38,2	134,7	16,0	42,8	5,1	98,6	11,8	82,1	9,8	161,4	19,2	680,4
Baleares	87,3	56,3	13,7	-	-	30,9	7,6	76,7	18,7	56,6	13,8	189,2	46,2	220,5
Canarias	334,5	40,0	220,3	26,4	-	-	114,2	13,7	108,0	13,0	76,6	316,8	37,8	520,1
Cantabria	310,8	58,2	280,3	52,5	18,5	12,0	2,2	45,9	8,6	111,6	20,9	65,6	12,3	466,3
Castela-A Mancha	890,0	54,5	773,5	47,4	116,3	7,1	0,2	190,0	11,6	176,8	10,8	375,0	23,0	1.256,8
Castela e León	399,0	37,5	351,5	33,2	46,4	4,4	-	61,9	5,8	248,5	23,4	351,9	33,2	708,3
Cataluña	3.068,8	44,2	1.058,2	15,3	1.942,8	28,0	65,8	0,9	1.077,5	15,5	1.448,8	1.342,5	19,4	5.591,1
C. Valenciana	660,6	21,9	305,3	10,1	285,7	9,5	89,6	2,3	436,6	14,4	490,1	1.428,9	47,2	1.595,3
Extremadura	634,0	80,9	581,2	73,9	52,8	6,7	-	7,5	1,0	67,9	8,6	77,5	9,8	709,5
Galicia	749,3	56,9	473,0	35,9	208,2	15,8	68,1	5,2	146,7	11,1	68,7	358,7	27,2	958,7
Madrid	704,1	29,5	187,1	7,0	537,0	22,5	-	494,6	20,7	218,1	9,1	969,1	40,6	1.416,7
Murcia	45,3	20,0	39,2	10,4	0,8	0,2	5,4	1,4	103,3	27,4	152,3	40,4	224,4	59,6
Navarra	85,8	25,0	84,3	24,6	1,5	0,4	-	79,3	23,1	58,1	16,9	120,3	35,0	232,2
País Vasco	258,9	21,3	95,9	7,9	80,4	6,6	82,6	6,8	270,1	22,2	159,0	523,9	43,5	688,0
A Rioja	463,9	17,1	48,9	-	-	-	-	50,0	17,5	25,8	9,0	161,5	56,4	124,7
Ceuta e Melilla	36,7	41,4	21,7	24,5	-	-	15,0	16,9	27,1	30,5	0,3	24,7	27,8	64,1
Varias comunidades	197,3	86,2	19,4	8,5	177,9	77,8	-	-	-	18,4	8,0	10,2	5,8	215,6
Total	10.714,9	40,8	6.146,0	23,4	3.889,1	14,9	689,8	2,6	3.656,6	14,1	4.116,3	7.708,4	28,4	18.527,8

(1) Segundo datos apertura das ofertas
Fonte: SEOPAIN

CADRO 3.4.3.

Licitación pública (1) de tódalas Administracións 2001-02: distribución segundo tipo de obra

Tipo de obra	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
	(en millóns de €)		(en millóns de €)		(en millóns de €)		(en millóns de €)	
		02/01		02/01		02/01		02/01
		(%)		(%)		(%)		(%)
Vivenda	8,4	15,0	5,9	5,2	2,4	0,6	6,9	1,9
Equipamento social	139,1	45,4	12,0	138,2	52,0	2,7	69,4	23,8
Resto edificación	14,2	29,8	1,9	2,1	0,7	5,1	9,4	4,7
Reparacións	51,5	35,8	11,5	14,7	11,3	9,6	22,5	24,2
Transporte	116,8	240,1	40,1	73,3	18,8	35,1	86,5	400,6
Urbanización	87,6	67,4	21,8	20,8	14,6	17,7	79,1	38,6
Hidráulicas	25,5	13,8	22,5	19,4	24,9	16,3	87,6	14,2
Total edificación	213,2	126,1	31,3	160,2	66,4	17,9	108,1	54,6
Total obra civil	229,8	321,3	84,3	113,4	58,3	69,2	253,2	453,4
Total	443,0	447,3	115,7	273,5	124,7	87,1	361,3	508,0
		1,0		136,5		-30,2		40,6

(1) segundo data de apertura das ofertas
Fonte: SEOPAN

CADRO 3.4.4.

Licitación pública (1) das Administracións autonómicas 2002: distribución segundo tipo de obra

(en millóns de €)

	Vivienda		Equipamento social						Resto Edificación			Reparacións														
	% ToiCA	Total % ToiCA	Docentes % ToiCA	Sanitarias % ToiCA	Deportivas % ToiCA	Varías % ToiCA	Total % ToiCA	Administ. % ToiCA	Industriais % ToiCA	Terminais % ToiCA	% ToiCA	% ToiCA														
Andalucía	43,7	5,7	117,1	15,3	37,9	4,9	24,7	3,2	44,4	5,8	10,1	1,3	90,1	11,7	81,9	0,3	2,3	0,1	24,7	14,9						
Aragón	16,5	10,0	74,7	45,1	20,5	12,4	3,3	20,5	16,4	3,3	25,3	16,3	1,0	0,6	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	17,7	9,3					
Asturias	24,5	12,9	16,0	8,4	3,9	2,0	6,0	3,1	0,4	0,2	0,1	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,7	0,4	0,4	5,0	6,2					
Baleares	23,7	18,3	44,6	34,4	4,2	3,2	40,3	31,1	-	-	0,2	0,1	5,5	4,3	0,3	0,4	0,3	5,1	3,9	38,2	17,8					
Canarias	-	-	68,3	31,0	10,5	4,8	42,4	19,2	-	-	15,5	7,0	55,5	25,2	16,4	7,4	5,7	2,6	3,8	2,4	3,8	2,4				
Cantabria	4,4	2,8	27,1	17,1	10,3	6,5	4,5	2,8	11,1	7,0	1,1	0,7	1,7	1,1	0,2	0,1	1,4	0,9	1,4	0,9	1,4	0,9				
Castela-A Mancha	10,0	2,2	117,6	26,2	30,0	6,7	22,0	4,9	7,4	29	17,0	6,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12,6	4,9		
Castela e León	134,5	3,8	231,0	6,5	122,3	3,4	67,4	1,9	5,1	0,1	36,1	1,0	59,8	1,7	0,9	2,0	0,5	0,8	0,2	0,8	0,2	0,8	0,2	20,2	4,5	
Cataluña	38,3	2,4	85,8	52,8	375,0	23,1	322,8	19,8	17,5	1,1	143,5	8,8	137,5	8,5	2,0	8,7	0,5	96,3	5,9	20,2	1,2	20,2	1,2	64,3	1,6	
C. Valenciana	10,5	2,4	43,7	9,9	27,8	6,3	8,0	1,8	0,8	0,2	7,1	1,6	5,0	1,1	0,2	1,0	0,2	3,0	0,7	3,0	0,7	3,0	0,7	8,1	1,8	
Extremadura	22,6	4,0	153,2	27,0	69	1,2	127,7	22,5	4,6	0,8	14,0	2,5	15,9	2,8	2,6	1,0	0,2	-	-	-	-	-	-	44,4	7,8	
Galicia	7,6	2,1	131,0	37,0	99,8	28,2	0,7	0,2	6,5	1,8	24,0	8,8	4,8	1,3	1,3	4,5	1,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	21,3	6,0	
Madrid	2,0	1,4	46,5	32,2	36,8	25,5	9,6	6,7	-	-	-	-	1,6	1,1	1,6	1,6	1,1	-	-	-	-	-	-	11,1	7,7	
Murcia	-	-	30,6	25,2	6,8	5,6	20,8	17,1	-	-	3,0	2,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,4	5,3	
Navarra	41,1	20,2	39,7	19,5	31,8	15,6	6,0	3,0	-	-	1,9	0,9	3,9	1,9	3,4	1,7	-	-	0,5	0,3	0,3	0,3	4,7	2,3	6,4	
País Vasco	-	-	20,6	14,6	10,1	7,2	5,9	4,2	-	-	4,6	3,3	0,7	0,5	0,6	0,4	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	93,9	66,7	
A Ríoxa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	379,3	4,0	2.166,5	22,8	865,2	9,3	805,3	8,5	104,2	1,1	371,8	3,9	387,2	4,1	217,2	2,3	48,5	0,5	121,5	1,3	482,2	5,1	9,519,1			

	Transportes		Urbanización		Hidráulicas		Total Edificación		Total obra Civil		Total xeral				
	% ToiCA	Estradas % ToiCA	Ferrocarrís % ToiCA	Pontos % ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA	% ToiCA			
Andalucía	104,6	24,1	-	2,9	0,4	65,0	8,5	184,6	24,1	332,8	43,4	434,2	56,6	767,0	
Aragón	16,6	10,0	-	-	-	12,7	7,7	19,6	11,8	116,8	70,5	48,9	29,5	166,7	
Asturias	64,3	33,7	-	9,7	5,1	27,9	14,6	38,9	20,4	59,5	31,2	131,1	68,8	190,5	
Baleares	3,0	2,3	-	-	-	2,3	1,8	42,3	39,7	81,8	63,2	47,7	38,8	129,5	
Canarias	33,8	15,3	-	12,7	5,8	13,1	5,9	10,4	4,7	163,1	74,0	57,4	26,0	220,4	
Cantabria	45,1	28,4	-	5,5	3,5	11,4	7,2	65,2	41,1	37,0	23,3	121,6	76,7	158,6	
Castela-A Mancha	94,4	36,5	-	-	-	0,6	0,2	4,7	1,8	158,7	61,4	99,7	38,6	258,4	
Castela e León	204,5	45,6	-	4,5	0,1	32,2	7,2	61,0	19,6	150,7	33,6	297,7	66,4	448,3	
Cataluña	1.719,0	48,0	1.203,7	33,6	3,1	111,7	3,1	1.260,5	36,2	489,6	13,7	3.091,2	86,3	3.580,8	
C. Valenciana	224,4	19,8	93,6	5,8	1,3	151,9	9,3	195,5	12,0	1.054,8	64,8	571,8	35,2	1.626,5	
Extremadura	321,5	72,9	321,3	72,8	0,3	5,7	1,3	46,6	10,6	67,2	15,2	373,8	84,8	441,0	
Galicia	263,6	46,5	253,6	44,7	-	56,0	9,9	11,6	2,0	236,1	41,6	331,3	58,4	667,4	
Madrid	72,4	20,4	7,4	2,1	-	70,8	20,0	46,7	19,2	164,6	46,4	189,8	53,6	354,4	
Murcia	31,0	21,5	-	0,2	0,1	4,0	2,8	48,2	33,4	61,2	42,4	83,2	57,6	144,4	
Navarra	80,8	66,5	-	-	-	3,6	3,0	0,2	0,2	37,0	30,4	84,6	69,6	121,6	
País Vasco	83,3	40,9	-	8,8	4,3	14,2	7,0	17,0	8,3	89,4	43,8	114,5	56,2	203,9	
A Ríoxa	23,0	16,3	-	-	-	1,1	0,8	1,5	1,1	115,2	81,8	25,6	18,2	140,8	
Total	3.465,3	36,4	1.378,0	14,5	55,7	6,6	584,1	6,1	2.084,4	21,6	3.415,3	35,9	6.103,9	64,1	9.519,1

(1) segundo datos de apertura das obras
Fonte: SEOPAN

CADRO 3.4.5.

Vendas e consumo de cemento 2001-02

	Vendas			Consumo		
	2001	2002	02/01	2001	2002	02/01
	(en Tm.)		(%)	(en Tm.)		(%)
A Coruña	988.383	987.941	0,0	988.383	987.941	0,0
Lugo	347.260	306.747	-11,7	347.261	306.748	-11,7
Ourense	209.892	203.993	-2,8	209.892	203.999	-2,8
Pontevedra	1.027.233	1.092.787	6,4	1.174.231	1.264.403	7,7
Total	2.572.768	2.591.468	0,7	2.719.767	2.763.091	1,6
España	39.482.986	41.305.657	4,6	42.150.572	44.119.801	4,7
G/E (%)	6,5	6,3		6,5	6,3	

Fonte: OFICEMEN

administracións autonómicas a súa licitación aumentou un 38,5%. No caso da obra civil o aumento experimentado na administración galega foi do 31,8% fronte ó 51,7% no conxunto das administracións, mentres que a licitación no caso do total edificación experimentou unha caída do 73,2% na comunidade galega, fronte ó incremento 19,9% no conxunto de tódalas administracións autonómicas.

Respecto ó **consumo de cemento**, tanto Galicia como o conxunto do Estado presentaron ó longo do ano 2002 unha ralentización no seu crecemento. En Galicia, a consumo de cemento medrou un incremento do 1,6% respecto ó ano anterior (10,1% en 2001) mentres que no conxunto do Estado, esta medra foi do 4,7% (9,7% en 2001). Atendendo ó peso relativo no total estatal, as 2.763,1 miles de toneladas consumidas en Galicia representan o 6,3% do consumido en España (**cadro 3.4.5.**).

O devandito cadro amosa que Pontevedra foi a única provincia que rexistrou unha medra do consumo de cemento. Logo dun crecemento do 7,7% respecto ó ano 2001, o seu consumo de cemento acadou as 1.264,4 miles de toneladas (45,8% do consumo en Galicia), superando A Coruña, con 987,9 miles de toneladas (35,8%). Asemade, cómpre salientar que a provincia de Lugo presentou unha caída do consumo de cemento do 11,7% respecto ó ano anterior, sendo do 2,8% en Ourense.

Respecto á evolución das **vendas de cemento**, estas ascenderon a 2.591,5 miles de toneladas (un 0,7% máis que en 2001) o que representa o

6,3% do total estatal. A provincia de Pontevedra rexistrou unha medra no seu volume total de vendas do 6,4% respecto ó ano anterior, acadando as 1.092,8 miles de toneladas (o 42,2% das vendas galegas).

Datos de vivenda

En canto á **construcción de vivendas**, os datos do **cadro 3.4.6.** amosan un aumento no número de vivendas rematadas (un 13,4% respecto ó ano 2001) e visadas (un 9,1%), namentres que no caso das vivendas iniciadas, este descende un 4,8%. Esta mesma tendencia rexístrase no caso das vivendas libres, mentres que nas vivendas protexidas rexístrase unha caída tanto no caso das vivendas iniciadas como nas rematadas e visadas.

Ó contrario do acontecido en Galicia, no conxunto do Estado prodúcese unha medra no número total de vivendas iniciadas, así como nas vivendas libres iniciadas e nas vivendas visadas de protección oficial.

Os **datos xerais** de vivenda en Galicia recollidos no **cadro 3.4.7.** amosan que o número de edificios de nova planta a construír en Galicia ascendeu a 8.111 (7.390 edificios residenciais) cunha superficie media a construír de 5.506 miles de metros cadrados (en edificación residencial 4.910 miles de metros cadrados). O número de vivendas a construír ascendeu a 24.756 (2.192 máis que en 2001).

Xunto a esta edificación de nova planta, no último ano había un total de 1.458 edificios a

Construcción de viviendas en Galicia e España 2001-02
Viviendas iniciadas

	Galicia			España (1)		
	P.Oficial	Libres	Total	P.Oficial	Libres	Total
2001	3.684	27.049	30.733	48,8	475,1	523,9
2002	2.443	26.812	29.255	43,9	499,1	543,0
02/01	-33,7	-0,9	-4,8	-10,0	5,1	3,6

Viviendas rematadas

	Galicia			España		
	P.Oficial	Libres	Total	P.Oficial	Libres	Total
2001	2.882	25.649	28.531	52,8	452,2	505,0
2002	2.529	29.824	32.353	38,9	480,9	519,8
02/01	-12,2	16,3	13,4	-26,3	6,3	2,9

Viviendas visadas

	Galicia			España		
	P.Oficial	Libres	Total	P.Oficial	Libres	Total
2001	2.426	27.880	30.306	38,7	511,8	550,5
2002	1.107	31.915	33.055	50,0	573,1	623,1
02/01	-54,4	14,5	9,1	29,2	12,0	13,2

(1) os datos de España están en miles
Fonte: IGE, INE

Edificación e viviendas en Galicia e España 2001-02: datos xerais

	Galicia		España	
	2001	2002	2001	2002
Edificación de nova planta				
Edificios a construír	6.720	8.111	148.775	146.950
Residencial	5.978	7.390	132.942	131.249
Non residencial	742	721	15.833	15.701
			(en miles m ²)	
Superficie a construír	5.091	5.506	86.049	85.757
Residencial	4.379	4.910	67.626	69.486
Non residencial	712	596	18.423	16.271
Viviendas a construír	22.564	24.756	397.389	407.910
Obras de rehabilitación				
Edificios a rehabilitar	1.660	1.458	26.946	27.985
Viviendas creadas en rehabilitación	946	713	15.236	14.160
Obras de rehabilitación				
Edificios a demoler	513	398	11.905	12.912
Viviendas a demoler	967	841	16.018	16.195
Total viviendas	22.543	24.628	396.607	405.875

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

rehabilitar (713 viviendas creadas en rehabilitación) e 398 edificios a demoler (841 viviendas).

En relación ós visados de dirección de obra nova en 2002, o número de edificios ascendeu a 7.685 (un 15,2% superior á do ano anterior) dos que 7.133 corresponderon a viviendas, sendo a superficie total a construír de 5.975,6 miles de metros cadrados (un 8,8% máis que en 2001) dos

que 5.126,3 miles de metros cadrados corresponden a viviendas. O presuposto de execución acadou os 1.577,7 millóns de euros (un 22,5% superior á do ano anterior), dos que 1.351,2 millóns de euros corresponderon a viviendas.

Respecto ós visados de dirección de obras de ampliación, o **cadro 3.4.9.** amosa que o número total de visados foi de 503 (74 visados menos

CADRO 3.4.8.

Visados de dirección de obra en Galicia e España 2001-02: obra nova

	Galicia			España		
	2001	2002	02/01 (%)	2001	2002	02/01 (%)
Total edificios	6.673	7.685	15,2	180.361	178.823	-0,9
Vivendas	6.149	7.133	16,0	166.494	166.558	0,0
Servicios comerciais	172	177	2,9	5.867	4.757	-18,9
Outros	352	375	6,5	8.000	7.508	-6,2
	(m ²)					
Superficie a construír	5.493.674	5.975.588	8,8	104.288.572	107.390.172	3,0
Vivendas	4.687.798	5.126.327	9,4	82.557.473	85.909.400	4,1
Servicios comerciais	255.974	172.054	-32,8	7.329.381	6.435.979	-12,2
Outros	549.902	677.207	23,2	14.401.718	15.044.793	4,5
	(en miles de €)					
Presuposto de execución	1.288.142,0	1.577.715,2	22,5	29.221.528,3	31.275.430,9	7,0
Vivendas	1.125.985,2	1.351.177,0	20,0	23.331.807,5	25.468.352,5	9,2
Servicios comerciais	40.948,5	29.847,5	-27,1	1.776.406,6	1.390.620,7	-21,7
Outros	121.208,3	196.690,7	62,3	4.113.314,2	4.416.457,7	7,4

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

CADRO 3.4.9.

Visados de dirección de obras en Galicia e España 2001-02: obras de ampliación e reforma ou restauración

	Galicia			España		
	2001	2002	02/01 (%)	2001	2002	02/01 (%)
Obras de ampliación						
Total edificios	577	503	-12,8	13.519	10.177	-24,7
Vivendas	433	353	-18,5	9.389	6.545	-30,3
Outros	144	150	4,2	4.130	3.632	-12,1
	(m ²)					
Superficie a construír	182.476	217.961	19,4	3.049.011	2.530.328	-17,0
Vivendas	86.972	86.749	-0,3	1.197.366	893.901	-25,3
Outros	95.504	131.212	37,4	1.851.645	1.636.427	-11,6
	(en miles de €)					
Presuposto de execución	42.092,7	49.893,8	18,5	814.837,9	746.816,2	-8,3
Vivendas	23.706,1	23.974,6	1,1	345.489,1	273.493,7	-20,8
Outros	18.386,6	25.919,2	41,0	469.348,8	473.322,5	0,8
Obras de reforma e/ou restauración						
Total edificios	930	919	-1,2	28.766	28.574	-0,7
Vivendas	692	645	-6,8	21.924	21.031	-4,1
Outros	238	274	15,1	6.842	7.543	10,2
	(en miles de €)					
Presuposto de execución	77.328,0	90.145,9	16,6	1.817.615,2	1.966.540,0	8,2
Vivendas	34.573,9	55.902,2	61,7	822.233,6	835.070,5	1,6
Outros	42.754,1	34.243,7	-19,9	995.381,6	1.131.469,5	13,7

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

CADRO 3.4.10.
Certificacións de fin de obra en Galicia e España 2001-02

	Galicia		España	
	2001	2002	2001	2002
Nº de certificados	2.831	3.016	73.206	76.542
Nº de edificios	3.268	3.904	113.999	121.363
Promotor privado	3.256	3.850	112.911	119.946
Persoas físicas e Cominidades de propietarios	1.870	1.948	48.928	48.509
Sociedades mercantís	1.331	1.818	58.554	67.058
Cooperativas	3	10	3.357	2.104
Outros	52	74	2.072	2.275
Administracións públicas	12	54	1.088	1.417
Nº de vivendas	17.652	20.723	365.663	426.739
Promotor privado	17.611	20.622	362.685	423.502
Persoas físicas e Cominidades de propietarios	2.899	3.325	74.600	66.509
Sociedades mercantís	14.587	17.131	274.623	344.283
Cooperativas	78	63	9.091	6.134
Outros	47	103	4.371	6.576
Administracións públicas	41	101	2.978	3.237
	(en miles de €)			
Valor liquidación da execución. Material das obras	769.972,0	942.964,8	18.613.081,3	23.557.999,2

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

CADRO 3.4.11.
Prezos medios do m² das vivendas nas CC.AA. 2001-02

	2001	2002	02/01	90 m ² / RFBD (1)	
	(en €)		(%)	2001	2002
Andalucía	770,84	914,97	18,7	7,75	8,59
Aragón	878,26	1.013,62	15,4	5,89	6,55
Asturias	877,44	985,89	12,4	7,43	7,62
Baleares	1.358,51	1.525,95	12,3	9,27	10,07
Canarias	1.093,01	1.218,04	11,4	9,47	10,86
Cantabria	1.013,57	1.183,22	16,7	8,12	9,00
Castela-A Mancha	576,56	681,00	18,1	5,15	5,73
Castela e León	905,95	1.012,56	11,8	6,81	7,14
Cataluña	1.353,63	1.553,95	14,8	8,94	9,64
C. Valenciana	748,21	877,26	17,2	5,74	6,42
Extremadura	505,06	557,26	10,3	5,11	5,26
Galicia	717,92	800,08	11,4	6,11	6,39
Madrid	1.604,84	1.973,78	23,0	10,23	12,09
Murcia	626,72	747,40	19,3	6,08	6,85
Navarra	1.135,07	1.290,22	13,7	7,46	8,07
País Vasco	1.650,61	1.900,44	15,1	10,92	11,68
A Ríoxa	926,28	1.061,41	14,6	6,09	6,80
Total	1.046,91	1.220,93	16,6	7,71	8,53

(1) RFBD= Renda familiar bruta disponible por habitante

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do Ministerio de Fomento e Funcas

que no ano 2001) dos que 353 visados corresponden a vivendas. A superficie total a construír ascendeu a 217.961 metros cadrados, un 19,4% superior á de 2001, e o presuposto de execución a 49.893,8 miles de euros, un 18,5% superior ó do ano anterior.

No concernente ós visados de obras de reformas e/ou restauración, o devandito **cadro 3.4.9.** reflicte que se concederon un total de 919 visados, 11 visados menos que no ano 2001. O presuposto de execución experimentou un crecemento do 16,6% respecto ó existente en 2001, acadando un valor de 90.145,9 miles de euros.

O **cadro 3.4.10.** recolle a medra do 6,5% experimentada polo número de certificacións fin de obra en Galicia, acadando os 3.016 certificados, o que representa o 3,9% do número de certificados totais en España. O número total de edificios ascendeu a 3.904 (un 19,5% máis que no ano 2001), dos que 3.850 corresponden a promotores privados e 54 a administracións públicas. O número de vivendas foi de 20.723 (20.622 corresponde a promotores privados).

No concernente ó **prezo medio** do metro cadrado da vivenda en Galicia, o **cadro 3.4.11.** amosa que este ascendeu a 800,08 euros no ano

2002, un 11,4% superior ó rexistrado no ano precedente. Comparado co total estatal (o prezo medio medrou un 16,6% para situarse nos 1.220,93 euros), o prezo medio da vivenda en Galicia é un 34,5% inferior.

Respecto ó prezo medio existente nas outras comunidades autónomas, Galicia é a cuarta comunidade co menor prezo medio por metro cadrado, sendo superada por Estremadura (557,26 euros), Castela A Mancha (681,00 euros) e Murcia (747,40 euros). Asemade, o devandito **cadro 3.4.11.** amosa que Galicia rexistra o segundo menor crecemento do prezo medio da vivenda, cun 11,4% respecto ó prezo de 2001 (10,3% en Estremadura).

Se consideramos que a vivenda tipo ten unha superficie de 90 metros cadrados, o devandito cadro reflicte que, dada a renda familiar bruta dispoñible, as galegas e galegos necesitarían un total de 6,39 anos, como media, para pagar unha vivenda. Este tempo é inferior ó necesitado polo conxunto de españois como media (8,53 anos), sendo a terceira comunidade onde se tardaría menos tempo en financiar unha vivenda (Estremadura, 5,26 anos e Castela A Mancha, 5,73 anos).

Indicadores empresariais

Segundo o criterio de selección de empresas considerado polo Ardán, o sector da construción está formado no ano 2001 por un total de 3.709 empresas, que presentan un emprego medio de 20 traballadores por empresa, e que xeraron un VEB total a custo de factores de 2.041,4 millóns de euros. Comparado coa situación empresarial do conxunto de empresas de Galicia analizada polo Ardán, este sector acolle o 29,0% das empresas e xera o 22,2% do VEB a custo de factores.

As actividades máis importantes que comprende o grupo, recollidas no **cadro 3.4.12.**, son as de contratistas xerais e as de promotores de obras, con 1.093 e 428 empresas, respectivamente. En conxunto, estes dous grupos de actividades xeran o 46,1% do total de ingresos de explotación do sector e o 42,1% do valor engadido bruto a custo de factores.

O principal **núcleo de localización** segundo ó valor engadido bruto xerado polas empresas, **cadro C.3.26.** (*Sector construción e obras públicas 2000-01: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB*), é A Coruña cun total de 353,8 millóns de euros, un 11,8% máis que no ano anterior, seguido de Vigo e Pontevedra, cun valor engadido bruto xerado de 266,3 e 190,1 millóns de euros, respectivamente. Entre os tres núcleos de localización acollen o 39,7% do VEB total xerado polas empresas constructoras analizadas.

Respecto á **evolución da actividade**: ingresos, custos e resultados, o **cadro 3.4.13.** reflicte que o ano 2001 foi un bo ano para o conxunto de empresas consideradas ó presentar unha medra do seu resultado neto do exercicio do 18,1%, así como un incremento do resultado de actividades ordinarias superior ó 20%.

O crecemento do VEB a custo de factores no ano 2001 medrou un 16,5%, e os ingresos de explotación, un 18,0% polo que o peso relativo do VEB descende dende o 27,69% de 2000 ata o 27,33% do ano 2001.

En relación ó estudio do **balance agregado** das empresas deste sector, o **cadro 3.4.14.** amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 23,4% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 1.544,8 millóns de euros, un 32,4% superior ó existente no ano anterior. O 76,6% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 39,0% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 21,9% respecto ó ano anterior, supoñen o 23,9% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 17,9%, cun peso relativo do 14,7% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 8.276,6 millóns de euros, un 16,5% superior ó valor de 2000, dos que 1.679,5 millóns de euros corresponden ó activo fixo neto (un 10,9% superior respecto ó ano anterior). Os 6.597,1 millóns de euros restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 18,1% con relación a 2000.

CADRO 3.4.12.
Sector construcción e obras públicas 2001: actividades que comprende o grupo

	Empresas	Ingresos de explotación	V.E.B. c.f.	Cash-flow	Activo total	Emprego medio
(en millóns de €)						
Extracción de gravas e areas	37	61,6	23,8	8,6	80,5	18
Fabricación de cemento e formigón	106	400,2	119,8	50,3	375,6	26
Fabr. Ladr., Tellas Y Prod. Terras Coccid. Const.	16	37,0	15,3	6,2	58,3	24
Fabricación de vidro e productos de vidro	13	29,1	6,9	2,0	16,7	17
Fabr. Outros pto. para a construción	9	14,5	4,3	0,8	19,2	17
Traballos de carpintería metálica	318	470,7	144,7	22,9	329,5	19
Promotores de obras	428	1.167,6	274,2	113,4	2.752,2	9
Contratistas xerais	1.093	2.278,8	585,5	104,9	2.372,4	21
Construcións pesadas	74	698,4	149,1	29,9	695,6	66
Instalacións eléctricas	288	392,2	141,6	17,7	253,3	22
Fontanería, calefacción e aire acondicionado	198	263,6	82,4	10,0	160,1	17
Albañilería	101	50,4	21,6	2,1	30,3	12
Traballos de aislamiento acústico e térmico	38	33,6	12,0	1,4	21,3	16
Carpintería	71	53,7	17,2	1,9	29,2	13
Acristalamento e pintura	86	80,3	35,4	4,6	44,7	19
Excavacións e cimentos	91	102,7	37,9	12,6	98,7	13
Traballos de derribo	13	12,7	6,6	1,6	9,2	18
Actividades de revestimentos de solos	90	81,4	30,0	4,8	45,8	15
Outros contratistas especializados	91	167,0	67,1	11,3	129,4	30
Distr. Mai. Materiais para a construción	245	686,3	82,3	23,1	449,0	15
Distr. Min. Materiais para a construción	106	101,5	15,7	2,5	60,9	8
Serv. Alquiler e instal. Equipo para constr.	42	79,4	32,5	11,2	87,9	19
Servicios de limpeza e conservación de edificios	43	93,8	81,9	1,3	43,4	139
Serv. Técnicos arquít. e inxen. e activ. Relac.	112	111,9	53,6	9,4	113,3	15
Total	3.709	7.468,2	2.041,4	454,6	8.276,6	20
Peso do grupo no conxunto de empresas galegas (%)	29,0	16,2	22,2	19,0	23,3	

Fonte: Ardán

CADRO 3.4.13.
Evolución da actividade no sector construcción e obras públicas 2000-01: ingresos, custos e resultados

	2000		2001		01/00
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Ingresos de explotación	6.330,0	100	7.468,2	100	18,0
Consumo e outros gastos de explotación	4.577,2	72,31	5.426,8	72,67	18,6
Valor engadido bruto a custo dos factores	1.752,7	27,69	2.041,4	27,33	16,5
Gastos de persoal	1.172,2	18,52	1.331,9	17,83	13,6
Resultado económico bruto da explotación	580,6	9,17	709,5	9,50	22,2
Amortizacións	131,5	2,08	156,5	2,10	19,0
Resultado económico neto da explotación	449,1	7,09	553,0	7,40	23,1
Resultado financeiro	-75,9	-1,20	-100,6	-1,35	-32,5
Ingresos financeiros	39,4	0,62	49,5	0,66	25,6
Gastos de persoal	115,3	1,82	150,1	2,01	30,1
Resultado de actividades ordinarias	373,1	5,89	452,4	6,06	21,2
Resultado de actividades extraordinarias	33,6	0,53	28,1	0,38	-16,4
Resultado antes de impostos	406,8	6,43	480,5	6,43	18,1
Impostos	132,6	2,10	156,8	2,10	18,2
Resultado neto do exercicio	274,2	4,33	323,7	4,33	18,1
Cash-flow	392,4	6,20	454,6	6,09	15,8

Fonte: Ardán

CADRO 3.4.14.

Evolución do investimento e do financiamento no sector construción e obras públicas 2000-01

	2000		2001		01/00
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Activo total	7.101,75	100	8.276,60	100	16,5
Activo fixo (neto)	1.514,53	21,33	1.679,48	20,29	10,9
Gastos amortizables	19,67	0,28	21,53	0,26	9,4
Inmobilizado inmaterial	163,19	2,30	182,50	2,20	11,8
Inmobilizado material	927,18	13,06	1.025,15	12,39	10,6
Outro inmovilizado	397,50	5,60	443,65	5,36	11,6
Outro activo fixo	6,99	0,10	6,66	0,08	-4,6
Circulante neto	5.587,22	78,67	6.597,11	79,71	18,1
Existencias	2.807,85	39,54	3.215,29	38,85	14,5
Debedores	2.239,36	31,53	2.692,44	32,53	20,2
Tesourería	333,39	4,69	395,31	4,78	18,6
Outro activo circulante	206,62	2,91	294,07	3,55	42,3
Fontes de financiamento	7.101,75	100	8.276,60	100	16,5
Financiamento permanente	2.681,33	37,76	3.224,28	38,96	20,2
Fondos propios	1.622,83	22,85	1.977,76	23,90	21,9
Recursos alleos l/p	1.032,94	14,54	1.217,51	14,71	17,9
Ingresos distribuídos en varios exercicios	25,56	0,36	29,02	0,35	13,5
Acreedores a curto prazo	4.420,42	62,24	5.052,31	61,04	14,3
Fondo de rotación	1.166,80	16,43	1.544,80	18,66	32,4

Fonte: Ardán

No que ó **estudio económico e financeiro** se refire, o **cadro C.3.25.** (*Sector construción e obras públicas 2000-01: estudio económico-financiero*) reflicte unha importante aceleración no ritmo de crecemento dos ingresos, un descenso, respecto ós ingresos, do VEB a custo de factores e unha caída da relación dos gastos de persoal/ingresos. Comparado coa evolución seguida polo conxunto das empresas galegas, o crecemento dos ingresos deste sector económico é 5,8 puntos superior, que no caso da evolución do VEB e dos gastos de persoal sobre os ingresos ascende a 6,1 puntos porcentuais.

As rendibilidades económica e financeira antes de impostos aumentan no ano 2001, sendo superiores ás rexistradas polas 12.784 empresas galegas analizadas consideradas no seu conxunto. O devandito **cadro C.3.25.** amosa que a rendibilidade económica acadou en 2001 ó 6,53% fronte ó 6,14% da economía galega, en tanto que no caso da rendibilidade financeira, as porcentaxes foron do 19,25% e do 15,22% no caso das empresas do sector da construción e no caso global de Galicia, respectivamente. ■